

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B

G CONSELLERIA
O TREBALL, COMERÇ
I I INDÚSTRIA
B

COMPROMÍS PER LA REDUCCIÓ DE L'ABANDONAMENT ESCOLAR PREMATUR

Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació de Qualitat
i el Progrés Social
Setembre de 2018

ÍNDEX

1. Introducció
2. Concepte d'abandonament escolar prematur
3. Causes de l'abandonament escolar prematur
4. Conseqüències de l'abandonament escolar prematur
5. L'èxit educatiu a l'ensenyament obligatori
6. Actuacions que duu a terme la Conselleria d'Educació i Universitat per reduir l'abandonament escolar prematur
7. Actuacions que estan implementant el SOIB - Conselleria de Treball, Comerç i Indústria per reduir l'abandonament escolar prematur
8. Accions coordinades entre la Conselleria d'Educació i Universitat i el SOIB - Conselleria de Treball, Comerç i Indústria
9. Proposta d'accions coordinades entre el Govern de les Illes Balears i la resta d'agents per reduir de l'abandonament escolar prematur a les Illes Balears
10. Principis rectors d'actuació
11. Compromisos sobre l'abandonament escolar prematur

1. Introducció

L'evidència empírica disponible mostra una clara correlació positiva entre nivell educatiu/formatiu mitjà dels territoris, i el seu nivell de PIB i de benestar en tots els seus nivells. Aquesta és una de les principals raons per les que augmentar el nivell educatiu consta en el full de ruta de la política econòmica i social de qualsevol govern.

És en aquest marc que va tenir lloc a Brussel·les el 3 de març de 2010 la reunió del Consell Europeu, on es va aprovar l'Agenda de creixement i ocupació de la Unió Europea per a tota la dècada.

Aquest document marca les prioritats de la Unió Europea en aquests àmbits, que es concreten en tres grans eixos:

- Un **creixement intel·ligent**: desenvolupament d'una economia basada en el coneixement i la innovació.
- Un **creixement sostenible**: promoció d'una economia que utilitzi eficaçment els recursos i que sigui verda i més competitiva.
- Un **creixement integrador**: foment d'una economia amb un alt nivell d'ocupació que repercuteixi en la cohesió econòmica, social i territorial.

En concret, en l'àmbit de l'educació aquesta estratègia se centra en dos objectius:

- a) Reduir el percentatge d'abandonament escolar prematur (AEP) per davall del 10 %.
- b) Aconseguir que un mínim del 40 % de les persones entre 30 i 34 anys hagin finalitzat estudis superiors.

En el conjunt de la Unió Europea, el 2010 l'AEP afectava, de mitjana, un 15 % de les persones entre 18 i 24 anys, el percentatge de persones entre 30 i 34 anys amb estudis superiors finalitzats només arribava al 31 %.¹

Pel que fa a l'Estat espanyol, la situació era molt negativa quant al primer objectiu, però molt més favorable pel que fa al segon. El mateix passa a les Illes Balears, però amb un AEP molt més negatiu, com veurem en aquest document.

Com s'apuntarà al llarg del document, l'AEP és un dels principals problemes pel desenvolupament de la nostra economia i societat, amb implicacions negatives en

¹ Vegeu "Sistema Estatal de Indicadores de educación". Ministerio de Educación y Formación Profesional.

multitud de dimensions. És més, les seves conseqüències no es redueixen en el curt termini, ans el contrari, té efectes a mitjà i llarg termini, ja que té implicacions clares al llarg de tota la vida laboral dels individus. És per aquest motiu que considerem que cal fer un gran esforç de país per aconseguir millorar la nostra situació respecte de l'AEP, atès que encara som molt lluny de l'objectiu fixat per la Unió Europea. Ara bé, la reducció de l'abandonament escolar prematur no és un problema que es pugui resoldre només des del sistema educatiu, sinó que serà necessari sumar esforços de tots els agents socials.

La finalitat d'aquest document és establir un full de ruta compartit per tots els agents implicats que serveixi de punt de referència d'actuació i de vigilància de les passes fetes. D'entrada, el document reconeix la transversalitat dels agents implicats. En primer lloc, la necessitat de coordinació entre les diferents conselleries implicades, principalment les conselleries d'educació i universitat i la de treball, comerç i indústria a través del Servei d'Ocupació de les Illes Balears, però també d'altres com la de Serveis Socials i Cooperació. D'altra banda, és evident que les decisions dels ciutadans envers el seu nivell educatiu/formatiu estan fortament condicionades pel mercat de treball. És per això que el document també aborda aquell conjunt d'actuacions que tenen a veure amb aportacions que des de les organitzacions patronals i sindicats es poden esmerçar. Igualment i en línia amb la concertació d'altres plans d'actuació dins el Pacte per la Competitivitat, es tenen en compte les aportacions del conjunt de la societat civil, on, en aquest àmbit, és especialment remarcable el paper de la Universitat de les Illes Balears. D'aquesta manera, l'àmbit institucional des del qual actuar és ampli.

Per altra banda, des d'un punt de vista del tipus de mesures, aquest document s'estableix com un conjunt de principis d'actuació, els quals s'aniran reforçant i concretant en la mesura que la comissió de seguiment establerta en el document vagi valorant l'evolució de l'EAP.

Sigui com sigui, l'objectiu darrer d'aquest document és establir una estratègia de reducció de l'AEP, de manera que les mesures incloses dins aquest document esdevindran prioritàries en el marc d'actuació de les Conselleries implicades i, així, en els diferents plans adoptats en el sí del Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació de Qualitat i el Progrés Social, com ara el Pla d'Ocupació de Qualitat de les Illes Balears 2017-2020 i el Pla Integral de Formació Professional de les Illes Balears 2018-2021.

La resta del document s'organitza de la manera següent. Els apartats segon a quart es dediquen a definir el concepte d'AEP, les seves causes, així com les seves conseqüències. L'apartat cinquè detalla els eixos del Pla d'èxit de la Conselleria d'educació i universitat posat en marxa en la present legislatura, així com els seus principals resultats. Els apartats sis a vuit detalla les diferents mesures esmerçades per la conselleria d'educació i universitat, pel Servei d'Ocupació de les Illes Balears, aquelles en coordinació entre ambdues administracions i les corresponents a la resta d'agents implicats. Finalment, l'apartat desè explicita els principis rectors d'actuació, mentre el

darrer apartat explicita els compromisos adoptats de cara a la reducció efectiva de l'AEP.

2. Concepte d'abandonament escolar prematur

L'abandonament escolar prematur (AEP) és un concepte que engloba totes les **persones amb edats compreses entre els 18 i els 24 anys que han completat com a màxim l'ESO i que no reben cap tipus d'educació ni formació**. És a dir, fa referència a persones que abandonaren el seu procés formatiu sense arribar a assolir cap qualificació de caire professional i que tampoc no han seguit ni segueixen cap altre itinerari que les capaciti per inserir-se en el mercat laboral.

A les Balears, aquestes persones representen actualment, amb les darreres dades disponibles (2017), **un 26,5 %** del total d'aquesta franja d'edat, molt lluny, com podem apreciar, de l'objectiu que es planteja la Unió Europea per al 2020. Si tenim en compte que el 2002 aquesta situació afectava un 39,9 %% de les persones d'aquesta franja d'edat, podem dir que ha millorat considerablement, però encara estam en una situació comparativament molt negativa. Val a dir que hi ha importants diferències per gènere. Així, en el 2017 la xifra global del 26,5% és el resultat d'una taxa del 20,5% en el cas de les dones, front a un 32,4% en el cas dels homes.

Si comparem les dades de les Illes Balears amb la mitjana espanyola, veurem que la nostra situació és molt pitjor. En efecte, el 2017 la mitjana espanyola d'AEP era d'un 18,3 %, resultat d'una taxa del 14,5% en el cas de les dones i del 21,8% en el cas dels homes. El nostre diferencial negatiu és del 8,1 % respecte de la mitjana espanyola (especialment explicat pel diferencial en el cas dels homes) i del 15,9 % respecte de la mitjana europea (UE-28: 12,1% per als homes i 8,9% per a les dones).

Convé distingir clarament l'AEP del fracàs escolar. S'entén per fracàs escolar el percentatge d'alumnes que no arriben a acabar l'ESO o que no obtenen aquesta titulació a l'edat que els correspon. Podríem dir que el fracàs escolar és una de les causes de l'AEP.

També cal tenir en compte que l'AEP no inclou la població que queda fora d'aquest tram d'edat, el comprès entre els 18 i els 24 anys, i que va abandonar els estudis en acabar l'ESO o, fins i tot, sense arribar a acabar aquesta etapa educativa i no ha seguit ni segueix cap tipus de programa de formació ocupacional.

3. Causes de l'abandonament escolar prematur

Les causes d'aquest fenomen són molt diverses. Algunes són estructurals i n'hi ha d'altres que són conjunturals. Es poden agrupar en blocs:

- Causes educatives: engloben la manca de resposta adequada del sistema per evitar el fracàs escolar i la rigidesa estructural d'aquest sistema a l'hora de respondre a les necessitats actuals d'un alumnat de cada vegada més divers.
- Causes familiars: es dona una correlació notable entre el nivell d'estudis dels pares i el dels fills, de manera que l'AEP tendeix a ser més baix en les famílies en què els pares tenen estudis superiors.
- Causes sociolaborals: fan referència a l'estructura de qualificacions del mercat de treball balear, el qual admet taxes d'infraqualificació elevades (i. e. percentatge d'ocupats que treballen en una categoria professional superior al seu nivell formatiu) i accentua la percepció dels joves que no hi ha una bona correlació entre formació i bona ocupació laboral, per tal com es mantenen, alhora, taxes de sobrequalificació notables (i. e. percentatge d'ocupats que treballen en una categoria professional inferior al seu nivell formatiu).
- Causes demogràfiques: l'alt percentatge de població d'origen immigrant que tenim a les nostres illes condiona globalment aquestes dades, ja que una part de la població que ha arribat aquí amb 16 anys o més ja no s'ha inserit dins el sistema educatiu reglat.

La casuística concreta dels joves que abandonen el seu itinerari formatiu sense haver assolit cap qualificació és molt diversa:

- Els que l'han abandonat sense aconseguir graduar-se en ESO. Molts d'aquests joves s'han donat de baixa dels estudis en el moment de complir 16 anys, que és quan l'escolarització deixa de ser obligatòria, perquè el seu allunyament de l'estructura escolar feia insostenible la permanència al centre educatiu. N'hi ha molts que han entrat en una espiral de repeticions de curs que no ha servit per afavorir el seu èxit educatiu, sinó per a tot el contrari.
- Els que es graduen en ESO, però no inicien cap tipus de formació reglada postobligatòria ni cap tipus de formació professional per a l'ocupació.
- Els que s'han graduat en ESO i han iniciat un cicle formatiu de grau mitjà, però l'han abandonat al cap de poc temps. Un element que s'ha de tenir en compte és la correlació entre les baixes d'alumnes de grau mitjà i el fet de no haver pogut accedir a la família professional que es volia cursar.

—Els que s'han graduat en ESO i han iniciat els estudis de batxillerat, però els han abandonat. En aquest sentit, s'ha de tenir present que hi ha un nombre important d'alumnes que no han seguit el consell orientador que els recomanava una altra opció formativa.

4. Conseqüències de l'abandonament escolar prematur

4.1. Pèrdua de competitivitat

En l'actual paradigma de competitivitat global, la posició de les Balears en l'entramat regional europeu es fonamenta en pilars de naturalesa diversa, alguns dels quals mantenen una relació directa amb l'educació i la formació.

Així doncs, cal destacar que la posició a la coa de la Unió Europea que l'arxipèlag ocupa en termes d'AEP (254 de les 264 regions de la UE-28) té conseqüències negatives sobre una bona part dels pilars impulsors de l'eficiència (posició 223), àmbit que actualment afecta negativament la millora de la posició competitiva balear. Entre aquests pilars, destaquen els següents:

- L'educació superior (posició 223), d'acord amb el baix percentatge de població amb estudis superiors (posició 129), i la incidència limitada de l'aprenentatge al llarg de la vida (posició 144).
- L'eficiència del mercat de treball (posició 196), d'acord amb el percentatge de població jove que no estudia ni fa feina (posició 227), el manteniment de taxes d'atur de llarga durada lligades a la baixa ocupabilitat i/o transferibilitat intersectorial d'una part important dels efectius (posició 186) i les dificultats per impulsar la productivitat laboral (posició 167).
- La mida del mercat (posició 165), d'acord amb l'afectació de la renda disponible per càpita (posició 171).

4.2. Manca d'innovació

Els efectes a mitjà i a llarg termini de l'AEP sobre l'estructura de qualificacions redonden en menys oportunitats de generar nous productes amb més valor afegit i més eficiència. De fet, la capacitat limitada de les Illes per millorar la posició competitiva des dels impulsors de l'eficiència condiona el desplegament dels pilars més avançats relacionats amb els impulsors de la innovació (posició 164 de 264 regions de la UE-28), com són la preparació tecnològica (posició 159), la sofisticació empresarial (posició 163) i la capacitat innovadora (posició 195).

4.3. Pes de la població ocupada no qualificada dins l'estructura productiva

L'actual distribució de la població activa per trams de formació és molt desequilibrada:

- Un 37,8 % de la població activa té una formació baixa (és analfabeta o no té cap titulació acadèmica).
- Un 29,7 % té una formació mitjana (batxillerat o formació professional de grau mitjà).

—Un 32,5 % té un nivell de formació alt (formació universitària o formació professional de grau superior).

Es dona una situació de desequilibri entre l'oferta i la demanda dins el mercat laboral de les Balears. Així, mentre que un 60,9 % de l'oferta de llocs de feina requereix un nivell de formació mitjà, la demanda de treballadors que cerquen feina està molt escorada cap al grup de baixa formació (un 37,8 %). Com a conseqüència d'això, un 70,5 % dels ocupats amb un nivell formatiu baix cobreix llocs de feina de categoria professional mitjana (infraqualificació).

És a dir, que tenim un desajust important entre l'oferta i la demanda de qualificacions, que afecta més de la meitat de la població ocupada (50,7 %). Aquest desajust respon a una marcada existència de situacions d'infraqualificació (33,7 %), les quals conviuen amb una presència més moderada de situacions de sobrequalificació (17 %).

4.4. Manca d'aprofitament del talent jove

El baix nivell de qualificació de la nostra població jove és una de les causes que limita les possibilitats que el teixit productiu evolucioni cap a activitats de més valor afegit.

Des del sistema educatiu és necessari assolir les competències clau dins el tram de l'educació obligatòria per poder assegurar la continuïtat dels alumnes dins el sistema.

Cal potenciar els programes de formació professional en sintonia amb la demanda del teixit productiu. Actualment, l'AEP conviu amb una escassa predisposició a la formació secundària de segona etapa amb una orientació «professional» (com són els cicles formatius de grau mitjà) i no «general» (com és el cas del batxillerat), orientada a assegurar l'adquisició d'habilitats i competències estretament lligades al desenvolupament d'una carrera professional en el tram mitjà de l'estructura de qualificacions. De fet, segons les darreres dades publicades pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, referides al curs 2014-2015, únicament al voltant d'un terç dels alumnes de secundària no obligatòria es decanta per una formació de tipus professional (32 %), proporció que, segons l'Enquesta de població activa, es reproduïx entre la població de més de setze anys de les Illes Balears (33,7 %).

4.5. Una societat menys cohesionada socialment

L'AEP incideix a mitjà i a llarg termini sobre la cohesió social, necessària per poder avançar de forma conjunta per afrontar els reptes de futur. Els desequilibris socials d'aquest tipus també afecten negativament la competitivitat global, de manera que assegurar als membres de la població la capacitat de contribuir a la prosperitat del territori i beneficiar-se'n és fonamental per mantenir i impulsar el creixement econòmic. Des d'aquesta perspectiva, cal tenir en compte que les Balears se situen en la posició 156 de 239 regions europees de les quals es disposa d'informació comparable en

matèria de sostenibilitat social. Aquesta posició, que s'explica fonamentalment a partir d'aspectes relacionats amb la taxa d'atur juvenil (posició 209) i la distribució de la renda (posició 220), corregiria set posicions a la baixa la posició competitiva de l'arxipèlag si s'ajustàs amb paràmetres de sostenibilitat social.

5. L'èxit educatiu a l'ensenyament obligatori

Està demostrat empíricament que el fracàs escolar dins l'etapa de l'ensenyament obligatori resulta determinant per a la permanència dins els processos formatius en etapes postobligatòries.

És per això que la Conselleria d'Educació i Universitat va posar en marxa, a partir del curs 2016-2017, el **Pla d'Èxit Educatiu**. Aquest Pla es proposa:

- Millorar els processos d'aprenentatge centrant-se en el desenvolupament de les competències clau amb la finalitat d'obtenir millors resultats educatius.
- Coordinar les actuacions de l'Administració envers les necessitats dels centres i les demandes de la comunitat educativa.
- Adequar el sistema educatiu als canvis socials i a les necessitats emergents de la societat.
- Millorar els resultats educatius i fer disminuir el fracàs i l'abandonament escolars, per situar-nos per davall de la mitjana de l'Estat espanyol.
- Compensar les situacions contextuals dels centres i millorar l'equitat, per incrementar la cohesió social i afavorir la disminució de les desigualtats.
- Millorar els resultats dels ensenyaments postobligatoris, amb especial atenció a la formació professional i a la formació al llarg de la vida.
- Acordar un gran projecte compartit per establir les bases d'un sistema educatiu propi del segle XXI que permeti l'estabilitat del sistema.

Per assolir els objectius descrits, el Pla d'Èxit Educatiu estableix les línies d'actuació següents:

- Potenciar l'organització i l'autonomia dels centres.
- Compensar les situacions contextuals dels centres.
- Assignar més recursos als centres.
- Millorar la formació dels professors.
- Potenciar la formació professional inicial.
- Millorar l'aprenentatge de llengües.
- Afavorir la participació de la comunitat educativa.
- Promoure la innovació didàctica i metodològica.
- Ampliar les mesures de suport i d'atenció a la diversitat.
- Disminuir l'absentisme i l'abandonament escolar.
- Avaluar el procés educatiu.

Aquest Pla d'Èxit Educatiu ja ha començat a donar els primers fruits i s'observen millores significatives tant a l'educació primària com a l'educació secundària. En efecte, els darrers informes facilitats per l'Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu (IAQSE) posen en evidència aquestes dades:

- a) A l'educació primària, la promoció a tots els cursos està per damunt del 97 % i s'ha reduït la repetició de curs un 40 %. Per primera vegada, a totes les àrees hi ha més d'un 90 % d'aprovat. Cal destacar que, a Menorca, la mitjana d'alumnes que passen al curs següent és del 97,5 %, enfront del 94,8 % de la mitjana de les Balears.
- b) A l'educació secundària obligatòria s'ha incrementat el percentatge d'alumnes que es titulen en acabar quart d'ESO, que arriba al 83,9 % del total d'alumnes que cursen aquest nivell, la qual cosa suposa un 3,4 % més que en el curs 2011-2012. Actualment, dels alumnes que es titulen a quart d'ESO, un 61,9 % té 16 anys i un 22 % té més de 16 anys; és a dir: el 22 % ha hagut de repetir curs alguna vegada al llarg del període d'escolarització obligatòria.
- c) Al batxillerat es produeix una millora progressiva del percentatge d'alumnes que passen del primer curs al segon i que es titulen. Aquest percentatge s'ha incrementat 7 punts en el període que va del curs 2011-2012 al curs 2016-2017.
- d) A l'FP s'ha incrementat la matrícula en més de 1.000 alumnes en els dos darrers cursos escolars i s'han incrementat les titulacions.

En definitiva, s'observa una tendència positiva en relació amb els resultats acadèmics tant a primària com a secundària i batxillerat.

6. Actuacions que duu a terme la Conselleria d'Educació i Universitat per reduir l'abandonament escolar prematur

6.1. A l'educació secundària obligatòria

- Activació d'eines diagnòstiques actualitzades per a la identificació primerenca de les dificultats d'aprenentatge.
- Millora de la coordinació didàctica i metodològica entre primària i secundària.
- Accions de prevenció sistemàtica de l'absentisme escolar.
- Supervisió del funcionament de programes específics encaminats a evitar l'abandonament: PMAR, PRAQ, PISE, ALTER.
- Modificació dels currículums educatius per adaptar-los a les necessitats actuals. Enfocament competencial de l'ensenyament per fer-lo útil per al món contemporani.
- Actuacions coordinades per millorar l'orientació acadèmica i professional dels alumnes d'ESO.
- Plans de millora dels centres basats en l'autonomia dels centres.
- Increment del nombre de professors i reducció de ràtios.
- Millora dels processos de selecció, formació i avaluació dels directors.
- Increment de les accions de formació permanent dels professors als centres.
- Foment de l'autonomia dels centres per afavorir la implementació de projectes educatius de centre més adaptats a cada realitat.
- Millora de les accions de seguiment individualitzat dels alumnes escolaritzats.
- Accions de millora del clima dels centres.
- Implantació de bones pràctiques en l'àmbit de la convivència i l'absentisme.
- Implementació de bones pràctiques en l'acció tutorial.

6.2. Al batxillerat

- Reforma de la modalitat d'ensenyament a distància.
- Increment de l'oferta formativa a distància en totes les modalitats.
- Implantació dels estudis de batxillerat semipresencials.

6.3. A la formació professional

- Planificació de l'oferta de formació professional bàsica (FPB) i de formació professional de grau mitjà (FPGM) de cada zona educativa seguint criteris de distribució geogràfica i d'acord amb la demanda empresarial de la zona.
- Diversificació de l'oferta d'FPGM i de formació professional de grau superior (FPGS) a partir de la implantació de nous ensenyaments i ampliant l'oferta territorial.

- Signatura d'un conveni de col·laboració amb la Cambra de Comerç per impulsar i promoure la formació professional dual: elaboració de materials divulgatius, sessions informatives, formació dels agents implicats, estudis, etc.
- Seguiment de l'evolució dels cicles de la modalitat dual per resoldre els problemes concrets que es detectin segons les circumstàncies de cada cicle.
- Integració de l'FP a distància dins l'Institut d'Ensenyaments a Distància de les Illes Balears (IEDIB) per focalitzar la formació del professorat en metodologies adients i proporcionar els recursos necessaris per millorar la qualitat dels materials didàctics emprats.
- Millora de l'orientació acadèmica i professional mitjançant accions diverses.
- Activació d'estratègies per evitar l'abandonament: revisió del perfil dels alumnes que han d'accedir a la formació professional bàsica, disminució de ràtios, augment dels desdoblaments en les classes pràctiques, etc.
- Consolidació i increment de l'oferta dels programes de qualificació inicial (PQI i PQIE).
- Accions de promoció i difusió de la formació professional: esdeveniment Feste Pro, programa de portes obertes, programa IES Skills, participació en fires i concursos de sectors productius concrets, Balearskills i Spainskills, entre altres.
- Accions per fer visible l'excel·lència de l'FP: premis extraordinaris i publicació de l'anàlisi dels resultats de l'ocupabilitat i de la continuïtat acadèmica dels titulats en col·laboració amb l'IBESTAT.
- Millora i impuls del sistema de reconeixement de crèdits entre la formació professional de grau superior i la Universitat de les Illes Balears.
- Desenvolupament d'un pla de formació del professorat específic per als docents de formació professional, tant d'actualització professional com metodològica.
- Programes de formació permanent per als professors de formació professional centrats en les bones pràctiques metodològiques, el foment de la creativitat, l'esperit emprenedor i altres actituds que faciliten la incorporació a la feina i la tutorització a l'FPB.
- Foment de la participació d'alumnes d'FP en els programes Erasmus+ de la Unió Europea i organització de cursos d'anglès complementaris per a alumnes d'FP.
- Programes ICAPE d'emprenedoria per a tots els alumnes d'FP en col·laboració amb l'IDI.
- Vinculació dels títols de la formació professional reglada amb el sistema d'acreditació professional, els carnets professionals i la formació professional ocupacional de la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria (SOIB).
- Divulgació de la tasca de l'Institut de les Qualificacions Professionals de les Illes Balears (IQPIB) per donar resposta a les necessitats de reconeixement de competències professionals.
- Elaboració d'un **pla integral de formació professional per al període 2018-2020** amb la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria que garanteixi un

veritable impuls del sistema integrat de formació professional, amb les línies d'acció següents:

- Impulsar el sistema integrat de formació professional perquè esdevingui totalment compartit entre l'Administració educativa i la laboral.
- Establir una oferta integrada d'FP adaptada a les necessitats de les Illes Balears.
- Incrementar i millorar la xarxa de centres públics que imparteixen formació professional.
- Augmentar l'oferta integrada de formació professional.
- Avançar en el desenvolupament d'una formació professional integrada de qualitat.
- Posar en valor els estudis de formació professional i incrementar-ne el nombre d'alumnes.
- Contribuir a fer minvar l'abandonament escolar prematur.
- Afavorir el retorn a la formació mitjançant el sistema integrat de formació professional.
- Ampliar la col·laboració i la coordinació entre la formació professional i les empreses.

6.4. A l'oferta de múltiples oportunitats

- Elaboració d'un **pla estratègic per a l'educació permanent de les persones adultes** amb la participació de tots els agents implicats, que ha de preveure múltiples actuacions relatives a la consecució dels objectius que s'indiquen a continuació, entre altres:
 - Generalitzar l'accés a la informació, l'orientació i l'assessorament per promoure un augment de la matrícula als centres de persones adultes que contribueixi a l'èxit educatiu.
 - Introduir mesures per fer disminuir l'abandonament escolar.
 - Replantejar l'oferta formativa dels centres d'educació de persones adultes (CEPA) per respondre a les expectatives de la població adulta i de la societat.
 - Posar en valor la vocació social i educativa dels CEPA per contribuir a la inclusió, l'equitat i la igualtat d'oportunitats.
 - Adequar la formació del professorat per introduir metodologies innovadores més adaptades al procés d'aprenentatge de les persones adultes.
 - Reconèixer la singularitat de l'educació de les persones adultes.
 - Millorar la coordinació i la implicació de les diferents administracions i entitats que poden contribuir a la formació de les persones adultes.
- Publicació d'un decret del currículum de l'ESPA que s'adapti a les necessitats d'aprenentatge de les persones adultes.

- Coordinació amb les diferents administracions que poden contribuir a la formació de les persones adultes mitjançant convenis de col·laboració.
- Establiment d'una vinculació entre els programes de qualificació professional inicial (PQPI) i els CEPA i l'FPB.
- Reforma i actualització dels ensenyaments a distància.
- Creació d'un centre que unifiqui tots els ensenyaments a distància (IEDIB).
- Ampliació de l'oferta:
 - De programes de formació a distància per obtenir el títol d'ESPA.
 - Del batxillerat a distància.
 - De la preparació de les proves lliures per obtenir el títol de batxillerat.
 - De la preparació per a les proves d'accés a la universitat per a les persones de més de 25 anys.
- Impuls de les escoles oficials d'idiomes (EOI) per afavorir el coneixement de les llengües estrangeres per a l'accés al món laboral.

6.5. Actuacions dins l'àmbit de l'orientació educativa

- Posada en marxa d'accions formatives adreçades als orientadors dels centres de secundària per millorar el coneixement que tenen del sistema integrat de formació professional: jornades informatives per als orientadors, xerrades a centres per als alumnes d'ESO i d'ESPA, pàgina web amb tota la informació sobre l'FP integrada, etc.
- Difusió de la tasca i la disponibilitat dels punts d'orientació acadèmica i professional, que funcionen en col·laboració amb el SOIB.
- Millora del coneixement de l'oferta integrada de formació professional entre els tutors dels darrers cursos d'ESO.
- Organització de xerrades adreçades a les famílies per millorar la percepció que tenen dels estudis de formació professional i de la utilitat d'aquests ensenyaments.
- Organització de jornades de portes obertes als centres de formació professional.

7. Actuacions que estan implementant el SOIB - Conselleria de Treball, Comerç i Indústria per reduir l'abandonament escolar prematur

7.1. Actuacions d'ocupació i orientació laboral i educativa/formativa

- Difusió del coneixement dels certificats de professionalitat i de la formació professional per a l'ocupació en general.
- Establiment i ampliació d'un servei específic del SOIB d'orientació laboral per a joves, especialment enfocat als joves ni-nis i a les transicions entre el sistema educatiu i el laboral.
- Programes d'itineraris integrals d'orientació per a joves i per a persones discapacitades o en risc d'exclusió social, en convocatòries públiques per a entitats sense ànim de lucre.
- Establiment de programes de contractació per a joves titulats per facilitar l'accés a una primera feina qualificada.

7.2. Actuacions de formació professional per a l'ocupació

- Increment de l'oferta de formació professionalitzadora en l'àmbit dels certificats de professionalitat per a treballadors i treballadores desocupats.
- Posada en marxa de la formació dual per a persones joves desocupades en empreses dels sectors estratègics de les Illes Balears.
- Posada en marxa de la formació dual per a persones desocupades vulnerables.
- Desenvolupament de programes mixtos d'ocupació i formació amb administracions públiques i entitats sense ànim de lucre com a eina de segona oportunitat que permet combinar una oferta de formació professionalitzadora i, alhora, una experiència laboral.
- Reintroducció de l'oferta de formació per a treballadors i treballadores ocupats.

8. Accions coordinades entre la Conselleria d'Educació i Universitat i el SOIB - Conselleria de Treball, Comerç i Indústria

8.1. Accions en l'àmbit de l'orientació

- Col·laboració entre la Conselleria d'Educació i Universitat i el Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB) per a la creació de més punts d'orientació acadèmica i professional (POAP). Els POAP estan integrats per orientadors d'FP i del SOIB, amb la finalitat d'informar i assessorar sobre els itineraris formatius i les oportunitats que ofereix l'FP; les possibilitats d'adquirir, avaluar i acreditar competències i qualificacions professionals; l'aprenentatge al llarg de tota la vida, i la mobilitat laboral en el mercat de treball.
- Coordinació entre els serveis d'orientació educatius i els laborals per fer el seguiment dels alumnes amb risc de fracàs escolar i dels que no volen continuar estudiant després de l'ESO per oferir formació professionalitzadora de l'àmbit laboral i/o programes de segona oportunitat.
- Anàlisi dels resultats d'ocupabilitat i de continuïtat acadèmica dels titulats en FP i difusió d'aquests resultats.

8.2. Accions d'oferta formativa

- Oferta de formació professional per a l'ocupació en instituts d'educació secundària i centres integrats de formació professional de la Conselleria d'Educació i Universitat.
- Oferta pública de cursos de competències clau per a la formació professional per a l'ocupació en centres educatius de persones adultes (CEPA).
- Ampliació de la xarxa de centres integrats de formació professional.

8.3. Oferta de segona oportunitat

- Establiment de les *beques d'èxit*, adreçades a joves desocupats entre 18 i 29 anys, que ofereixen una ajud econòmic als joves perquè tornin al sistema educatiu per finalitzar els estudis d'ESO a través dels centres de persones adultes, afavorir el retorn del mercat laboral a la formació professional i incentivar la participació en alguna acció formativa de certificats de professionalitat.

9. Accions coordinades entre el Govern de les Illes Balears i la resta d'agents per reduir l'abandonament escolar prematur a les Illes Balears

Malgrat les iniciatives i els esforços descrits, és evident que l'Administració educativa i laboral no pot revertir, en solitari, una situació que és el resultat de múltiples factors. És del tot imprescindible una acció concertada de tots els actors socioeconòmics per poder arribar a millorar les xifres de l'abandonament escolar prematur. No hi ha dubte que l'esforç principal l'ha de fer el sistema educatiu. Ara bé, no hi haurà garanties d'èxit si no s'aconsegueix una intervenció concertada amb el sistema productiu. És per això que aquest document planteja un conjunt d'actuacions en tots els àmbits, de forma concertada amb tots els agents socials i institucionals que tenen coses per aportar. Aquestes actuacions es poden sistematitzar en aquest conjunt de blocs:

9.1. Actuacions en el context sociocultural

- Oferir suport per donar cobertura a les necessitats bàsiques dels col·lectius més desfavorits, amb especial atenció als ajuts econòmics d'emergència per cobrir les necessitats bàsiques de joves, famílies i unitats de convivència.
- Lluitar per la cohesió social de forma concertada amb els serveis socials municipals i les conselleries de benestar social dels consells insulars.

9.2. Actuacions dins l'àmbit de les famílies

- Difondre les anàlisis de l'abandonament escolar entre les AMIPA en col·laboració amb les federacions d'associacions de mares i pares.
- Millorar els ajuts a les famílies: beques, ajuts per a material didàctic, etc.
- Donar ajuts a col·lectius familiars desfavorits.
- Col·laborar amb les famílies per fer disminuir l'absentisme escolar.
- Facilitar l'accés a la informació i l'orientació acadèmica i professional.

9.3. Actuacions en l'àmbit de l'educació secundària obligatòria

- Optimitzar els serveis d'orientació d'alumnes i de la ciutadania en general, amb especial atenció a l'orientació professional.
- Incloure al currículum continguts relacionats amb el món professional, l'emprenedoria i les aptituds més demandades al món laboral.
- Participar en campanyes de difusió i promoció de l'FP.

9.4. Actuacions en relació amb la formació professional

- Mantenir, amb caràcter general, les accions que ja es duen a terme i promoure les que apareixen en el Pla Integral de Formació Professional 2018-21.
- Continuar amb l'anàlisi i l'actualització de l'oferta formativa de la formació professional en col·laboració amb els agents socials i empresarials i les administracions.
- Augmentar la col·laboració publicoprivada entre administracions, associacions empresarials i empreses per utilitzar els espais i els equipaments propis d'entorns professionals que siguin adients per impartir-hi aquests ensenyaments.
- Elaborar currículums propis adaptats a les necessitats de les empreses de les Illes Balears, amb plans d'estudis flexibles i que incloguin el coneixement d'idiomes i la formació en actituds per a l'aprenentatge al llarg de la vida.
- Revisar les diferents modalitats de formació professional, especialment la de distància per si és adient a aquests estudis tan pràctics, i la dual, per adequar-la a la realitat de cada sector econòmic.
- Elaborar programes de formació permanent del professorat de formació professional en col·laboració amb les empreses de cada sector i augmentar les estades formatives dels professors a les empreses.
- Establir un contacte més fluid entre els centres educatius i les empreses de cada zona per afavorir projectes de col·laboració conjunts.
- Mantenir i millorar, si escau, els acords amb les cambres de comerç, les empreses i altres entitats per promoure la formació professional dual.
- Oferir formació per als tutors de les empreses en la formació professional dual.
- Instar els ministeris d'educació i de treball perquè introdueixin els canvis necessaris en la normativa de l'FP dual i en la del contracte d'aprenentatge per afavorir una major implantació d'aquesta formació.
- Ampliar la xarxa de centres integrats de formació professional i de les instal·lacions d'FP als IES mitjançant acords de col·laboració i convenis.
- Negociar una millora en els horaris i l'oferta de les línies de transport públic perquè s'adaptin més a les necessitats dels estudiants de formació professional.
- Oferir beques d'èxit o premis a l'excel·lència o organitzar concursos promocionals per incentivar la matrícula en els cicles que es consideren estratègics per a l'economia balear, promoguts per diferents conselleries en l'àmbit de les competències que els són pròpies o per les empreses i les associacions empresarials del sector.
- Convidar els professors i, si escau, els alumnes de formació professional a les fires i els congressos dels sectors que siguin afins a cada cicle, tant pel seu valor d'actualització professional com per donar-se a conèixer.
- Dur a terme campanyes de difusió i promoció d'FP per posar en valor aquests ensenyaments.
- Seguir augmentant el nombre de beques per a les pràctiques en empreses d'alumnes d'FP que participen en programes d'Erasmus+.

9.5. Mesures en relació amb la política universitària

- Ampliar progressivament l'oferta de nous estudis universitaris d'acord amb les demandes i necessitats socials, professionals, econòmiques i culturals.
- Reduir progressivament les taxes universitàries i dels estudis superiors.
- Impulsar la política d'ajuts i beques universitàries i d'estudis superiors.
- Promoure el Servei d'Orientació Universitària, finançat pel SOIB en col·laboració amb la Fundació Universitat - Empresa (FUEIB), com a servei de suport i acompanyament als joves que optin per la formació superior de la universitat.

9.6. Actuacions dins l'àmbit del mercat laboral

- Incrementar els requisits de qualificació professional de les ofertes d'ocupació per evitar que les dificultats d'inserció de les persones que s'han titulat recentment, en general, o en llocs de feina adequats al nivell formatiu assolit, en particular, no desincentivin la població jove alhora de finalitzar la seva formació.
- Establir vincles entre la xarxa d'orientació educativa, la xarxa d'orientadors del SOIB i les empreses amb l'objectiu de promocionar la Garantia Juvenil per tal d'aconseguir que l'empresa, fent ús dels ajuts a la contractació i les bonificacions gestionades per la Conselleria de Treball, ofereixi un contracte al jove acabat de titular que hagi fet les pràctiques a la mateixa empresa o en una empresa del mateix sector productiu.
- Fomentar que a les convocatòries d'ocupació del sector públic i, especialment, a les del sector privat, es requereixi una qualificació professional acreditada amb títols de formació professional o certificats de professionalitat.
- Col·laborar amb el món empresarial per augmentar la matrícula als cicles de formació professional de la modalitat dual: difondre aquests ensenyaments entre els demandants de feina, establir condicions favorables en els contractes d'aprenentatge, prioritzar que les primeres contractacions siguin les associades a la modalitat dual, etc.
- Adequar l'oferta de la formació professional reglada a les demandes del mercat laboral, tant en el sector públic com en el privat.
- Impulsar la qualificació professional com a mesura de promoció interna dins l'empresa.
- Fomentar el programa SOIB Empreses com a eina d'intermediació laboral amb el teixit productiu de les Illes Balears per ajustar i conèixer les demandes empresarials i donar resposta a les necessitats de personal qualificat de les empreses.
- Involucrar el teixit empresarial en campanyes informatives, dins i fora de l'empresa, orientades a sensibilitzar sobre la importància de la formació i l'adquisició de noves competències.
- Augmentar la contractació de joves amb titulacions de formació professional o universitàries.

10. Principis rectors d'actuació

Per poder tenir èxit en l'objectiu de reduir progressivament l'abandonament escolar prematur (AEP) és necessari posar en marxa una acció concertada que impliqui tots els sectors acadèmics, socials i econòmics amb l'objectiu d'unir, d'una manera sostinguda, els esforços orientats a aquesta finalitat.

Podem agrupar totes les accions que és necessari dur a terme en deu línies mestres:

1. Incrementar la inversió en el sistema educatiu, de forma sostinguda, per incidir prioritàriament en els factors que afecten l'abandonament prematur.
2. Millorar i aprofundir les polítiques de prevenció de l'absentisme i la desescolarització.
3. Desenvolupar i aprofundir l'enfocament competencial i significatiu dels ensenyaments en totes les etapes educatives per assolir els objectius de formació que requereix la societat del segle XXI.
4. Potenciar l'escola inclusiva, amb el consens de tota la comunitat educativa.
5. Impulsar el prestigi social de la formació professional, en col·laboració amb els sectors empresarials i sindicals, i fer visible la qualitat i la quantitat de la inserció laboral que se'n deriva.
6. Dur a terme campanyes de difusió per augmentar la consciència social sobre la importància de l'educació lligada a les opcions de promoció personal i professional.
7. Actuar sobre el mercat laboral impulsant mesures tendents a exigir titulacions mitjanes per a la majoria de professions.
8. Establir mecanismes de preferència per a la contractació de titulats en els convenis laborals i les ofertes d'ocupació.
9. Impulsar la promoció interna dins l'empresa per als treballadors que hagin adquirit més qualificació professional.
10. Desenvolupar el Pla Integral de Formació Professional i el Pla Estratègic per a l'Educació de les Persones Adultes.

En definitiva, aquest document és una proposta de diàleg per consensuar amb els agents econòmics i socials un compromís per reduir l'abandonament escolar prematur.

11. Compromisos sobre l'abandonament escolar prematur

Com a conseqüència del document *Compromís per la reducció de l'abandonament escolar prematur* es proposa un objectiu global de reducció de l'AEP fins al 24% l'any 2021 i inferior al 20% en el 2025.

Quant als compromisos de mesures es proposen les següents:

Per part de la Conselleria d'Educació i Universitat i de la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria per al període 2018-2021:

1. Continuar millorant el pressupost d'educació i de formació amb l'objectiu que el 2019 estigui al voltant dels 1.000 milions d'euros.
2. D'acord amb el Pla per l'Èxit Educatiu, es plantegen els objectius següents:
 - Reduir la taxa d'ideïtat a l'educació primària fins al 90% a 6è d'EP.
 - Millorar la taxa d'ideïtat a 4t d'ESO fins als valors de la mitjana de l'Estat espanyol.
 - Millorar la taxa de graduació d'ESO fins als valors de la mitjana de l'Estat espanyol.
 - Millorar el nivell competencial de l'alumnat a les proves internacionals (PISA, TIMSS, PIRLS) fins arribar a la mitjana de l'Estat espanyol.
 - Millorar els resultats de formació professional i reduir-ne l'abandonament.
 - Reduir la taxa d'abandonament dels alumnes de batxillerat i millorar la taxa de graduació per apropar-la a la mitjana estatal.
3. D'acord amb el Pla Integral de Formació Professional de les Illes Balears per al període 2018-2021, es plantegen els objectius següents:
 - Incrementar la matrícula de formació professional en 13.000 alumnes en els pròxims quatre anys per arribar als 40.000 estudiants el 2021, un 48 % més que a l'actualitat.
 - Establir una oferta integrada d'FP adaptada a les necessitats de les empreses i enfocada a la millora del model econòmic (programa dotat amb 288,8 milions).
 - Incrementar i millorar la xarxa de centres públics integrats d'FP, passant dels 4 actuals a un mínim de 9 centres el 2021 (programa dotat amb 22,9 milions).
 - Impulsar, promoure i difondre l'oferta integrada d'FP dual (programa dotat amb 65,5 milions).

- Afavorir el retorn de les persones a la formació mitjançant el sistema integrat d'FP: beques d'èxit de segona oportunitat, convocatòries de proves d'accés i programa per garantir la inclusió de les persones discapacitades (programa dotat amb 38,5 milions).
- Millorar i adaptar l'oferta formativa dels centres de formació de persones adultes (CEPA).
- Impulsar i ampliar l'oferta de l'Institut d'Ensenyaments a Distància de les Illes Balears (IEDIB).
- Impulsar un sistema d'orientació excel·lent, coordinant les xarxes d'orientadors educatius i laborals, que a partir de la detecció vocacional es desenvolupi mitjançant metodologies d'orientació per competències ubicant el jove en el centre del seu projecte vital, i assegurant una línia de continuïtat en l'atenció dels joves una vegada abandonen el sistema educatiu per poder establir mesures compensatòries des de l'àmbit laboral.
- Donar prestigi i difusió als estudis d'FP mitjançant la promoció d'una major coordinació del món formatiu amb les empreses i el reforç del sistema d'acreditacions i reconeixement dels títols d'FP (programa dotat amb 7 milions).

Per part dels agents econòmics i socials:

- Afavorir la implantació de la formació professional mantenint i ampliant la proposta de la modalitat dual.
- Participar en el disseny de l'oferta d'FP per ajustar l'oferta formativa a les demandes del mercat laboral.
- Establir mecanismes de preferència per la contractació de persones titulades en els convenis laborals i en les ofertes d'ocupació.
- Definir criteris de preferència per la promoció interna dins les empreses dels treballadors que tinguin major qualificació professional reconeguda i per als que millorin la seva qualificació inicial.
- Garantir la finalització dels estudis dels estudiants en pràctiques evitant contractacions incompatibles amb la continuïtat de la formació.
- Participar en campanyes de difusió per al foment de la formació i per millorar el reconeixement social de l'educació vinculada a la promoció personal, social i professional.

Amb la finalitat de poder fer una valoració continuada d'aquests compromisos, es crearà una Comissió de Seguiment integrada per representants de la Conselleria d'Educació i Universitat, la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria, i dels agents econòmics i socials que participen de l'objectiu de reduir l'abandonament escolar prematur i tornar a donar valor a la formació professional i l'educació. Aquesta Comissió es reunirà de forma ordinària amb caràcter anual.

